

SAHİL KUŞAĞI YONCA YETİŞTİRİCİLİĞİ

Dr. Hüseyin ÖZPINAR, A. Alptekin ACAR, Serhat AKSU

Yonca (*Medicago sativa* L.) yüksek verimli ve kaliteli ürün vermesinden dolayı yem bitkileri üretimi içerisinde çok önemli bir yer almaktadır.

Ülkemizin Akdeniz ikliminin hakim olduğu yörelerinde, yani kışları ılık ve yağışlı, yazları kurak ve sıcak olan yerlerde sahil tipi yonca yetiştiriciliği yapılmaktadır. Bu yöreler; Ege, Akdeniz, Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz'in bazı yerlerini kapsamaktadır .

Çeşit seçimi: Yukarıda belirtilen bölgelerde yetiştirme periyodu daha uzun olmaktadır. İlkbahar gelişimi kuvvetli ve hızlı olan, erken gelişen kışa çok dayanıklı olmayan yonca çeşitleri kullanılarak daha fazla verim alınır.

Toprak isteği: Genel olarak her çeşit toprakta yetişme eğilimi olmasına rağmen orta bünyeli topraklarda (kumlu-tınlı, tınlı, killi-tınlı) daha iyi gelişme gösterir.

Taban suyu seviyesinin çok yüksek olmaması gerekir (1-2 metre). Kök gelişmesi taban suyunda durur ve aynı zamanda kök hastalıklarının oluşmasına neden olur. Ancak taban suyunun hareketli olması durumunda yani kış aylarında taban suyunun yükselmesi ve yaz aylarında düşmesi durumunda yonca buna uyum sağlayabilmektedir.

Topraktaki kireç seviyesi verim açısından çok önemlidir ve düşük olmamalıdır.

Toprak pH'sının 6,5' tan aşağıda olmaması gerekir. Aksi takdirde verimde önemli derecede azalmalar olmaktadır . Asit karakterli topraklarda yonca yetiştirilmesi için kireçleme yapılması ve toprak reaksiyonun nötre kadar yükseltilmesi gerekmektedir.

Yonca tuza orta derece dayanan yem bitkileri arasındadır (3-6 milimos).

Farklı pH derecesine sahip topraklara verilmesi gereken kireç miktarı.

pH	Gerekli kireç (kg/da)
4,8	1750
5,2	1500
5,5	1250
5,8	1000
6,1	750
6,4	500
6,5	0

Toprak hazırlığı: Kuvvetli ve sağlıklı bir kök gelişimini teşvik için toprak derin işlenmelidir. Derin işlenemiyorsa dip kazan ile toprağın yırtılarak gevşetilmesi gerekmektedir.

İyi bir tohum yatağının hazırlanması çok önemlidir. Yonca ekilecek olan tarlanın tesviyesi ve drenajı çok iyi değildir. Çünkü yonca toprak yüzeyinde biriken sudan zarar görmektedir. Toprak tesviyesi genelde %0,01 meyilli olmalıdır.

Ekim yöntemi: Yonca ekimi için geliştirilmiş özel ekim mibzerleri vardır. Bunların kullanılması halinde ekim daha kolay ve düzgün bir şekilde yapılır. Bunlar mevcut değilse diğer ekim mibzerlerinden yararlanmak da mümkündür.

Ekim yapıldıktan sonra toprağın bastırılması için merdane geçirilmesi yonca tohumlarının toprakla temasını sağlaması açısından çok yerindedir. Sıra arası mesafesinin 10-20 cm olması uygundur.

Ekim derinliği: Normal ekimde 0,5-2 cm arasındadır. Hafif topraklarda bir miktar daha derine ekim yapılabilir.

Ekim zamanı; Akdeniz ikliminin hakim olduğu yerlerde ekim zamanı sonbahardır. Ege Bölgesinde ekim için en uygun zaman 1 Ekim-1 Kasım arasındadır.

Tohumluk miktarı: Yaklaşık 2 kg/da tohum miktarı makineli ve sıraya ekimde uygundur. Elle serpmeye ekimde ise daha yüksek tohumluk miktarları kullanılmalıdır.

Bakteri aşılması: Çoğunlukla yurdumuz tarlalarında azot bakterileri bulunmaktadır. Ancak tarlada azot bakterilerinin sayısı ve etkinliği ile ilgili bir şüphe varsa bakteri aşılması yapılabilir. Böylelikle bakteri etkinliği daha kısa zamanda görülür.

Gübreleme: Bitkilerin sağlıklı olması ve yüksek verim alınması için fosfor ve potasyum önemlidir.

Herhangi bir gübreleme yapmadan önce toprak analizleri yapıp, topraktaki mevcut besin elementlerinin miktarına ve bitki isteğine göre gübreleme yapmak en idealidir.

Eğer böyle bir imkan yok ise ekimden önce pulluk veya diskaro altına bir yıl hesabı ile gübre olarak 26-35 kg/da triplesüperfosfat (%46 P₂O₅) olarak verilmelidir.

2-3 yıllık fosfor ihtiyacının ekimden önce bir defada verilmesi ile yıllık olarak bölünerek verilmesi arasında bir fark yoktur. Gerekli görüldüğü hallerde potasyum toprak altına verilebileceği gibi yüzeyden de verilebilir.

Yüksek oranlarda potasyum uygulaması yapılıyorsa (37,2 kg/da'dan fazla) sonbahar ve ilkbahar uygulaması şeklinde ikiye bölünmelidir. Sülfür ve bor'un uygulaması gerekli görüldüğü zaman yapılabilir.

Sulama: Bakım açısından en önemli kararlardan bir tanesi sulama zamanı ve miktarıdır. Yoncanın yıllık su ihtiyacı yaklaşık 1250-1300 mm'dir. Yaz aylarında su isteği aylık 250-300 mm civarındadır. Bu miktar, tarla yüzeyinde 25-30 cm su demektir.

Suyun iki haftada bir defa verilmesi (yaklaşık 15 cm) verimi daha fazla teşvik etmektedir. Sulamanın, mümkün olduğu kadar yeni gelişimin açık toprağı tamamen kapatana kadar geciktirilmesi yabancı ot mücadelesi açısından iyi bir uygulamadır.

Hasat: Yoncanın biçimi %10-15 çiçeklenmede, 5-10 cm yükseklikten yapılmalıdır. İdeal olarakta yetiştirme sezonunun son biçimi yoncanın ilk dondan önce köklerdeki rezervleri biriktirmeye yeterli zaman verecek kadar erken olmalıdır (4-6 hafta).

Bazı zamanlarda yoncada böcek zararını azaltmak için erken hasat uygulanabilir. Ancak bir yetiştirme sezonunda birden fazla erken biçim yapılmasından sakınılmalıdır.